

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Одеського університету
Ім. І. І. Мечникова

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р.

№ 5 (1778). 2 ЛЮТОГО 1990 РОКУ.

Ціна 2 коп.

до виборів

Знайомимо з кандидатами

Понад 30 чоловік — викладачів, студентів, працівників університету висунуто в різних трудових колективах кандидатами в депутати Верховної Ради УРСР і місцевих Рад народних депутатів.

З моменту реєстрації кандидатів починається їх активна передвиборна боротьба за право представляти інтереси народу в радянських органах влади.

Яким буде цей марафон, залежить не лише від кандидатів, а й від нас з вами, виборців, від нашої громадянської позиції, від нашої спільної відповідальності за долю краю, області, республіки, країни.

Нелегко обрати найдостойніших. Тому, щоб створити сприятливі умови для взаємних контактів кандидатів і виборців, ми починаємо публікувати короткі біографічні дані й політичні платформи претендентів.

СЕМЕН ІОСИПОВИЧ АППАТОВ

Народився 1930 року в місті Первомайську Одеської (тепер Миколаївської) області в сім'ї службовців. Єврей. У 1952 році закінчив з відзнакою факультет міжнародних відносин Київського університету. Працював на викладацькій роботі. Протягом 1958—1966 років — директор і викладач Одеських державних курсів іноземних мов. З 1966 року й донині — викладач, доцент, професор, завідувач кафедри нової і новітньої історії зарубіжних країн Одеського університету.

С. І. Аппатов — доктор історичних наук, спеціаліст у галузі теорії й історії міжнародних відносин і зовніш-

ньої політики, відомий у країні й за кордоном вчений-американіст, член міжнародних асоціацій політологів та істориків-міжнародників, керівник секції Асоціації сприяння ООН в Одесі, учасник кількох міжнародних конференцій. Викладав курси лекцій в університетах США.

Одружений, виховав двох дочок.

С. І. Аппатов — член КПРС з 1950 року, журналіст-міжнародник, громадський діяч, активно виступає за утвердження нового політичного мислення.

Кандидатом у народні депутати Української РСР по Центральному виборчому ок-

ругу № 301 висунутий колективом університету.

Передвиборна програма Семена Іосиповича Аппатова містить у собі п'ять блоків основних питань: соціально-економічні, національні, освіти й культури, захисту населення.

Соціально-економічна програма С. І. Аппатова має в собі конструктивну критику програми уряду, яку ухвалив другий З'їзд народних депутатів СРСР. Він пропонує цілу низку термінових заходів, спрямованих на поліпшення продовольчого забезпечення і матеріального добробуту трудящих Одеси й Одеської області.

Програма кандидата з національного питання накреслює конкретні шляхи розв'язання складних проблем, наголошуючи при цьому на профілактиці міжнаціональних конфліктів. Особливу увагу звернено на потребу ділового співробітництва з різними національно-культурними центрами і рухами, які активно підтримують перебудову, а також з прогресивною еміграцією за рубежом.

Програма С. І. Аппатова в галузі освіти й культури передбачає цілу низку радикальних змін у системі вищої й середньої освіти, гума-

нізацію університетської освіти, підвищення ролі науки в розв'язанні економічних, соціальних і культурних проблем регіону й країни.

Щодо екології, то тут кандидат пропонує зробити суворішими санкції за порушення закону про охорону природи і має намір добитися якнайточнішого виконання всіх постанов, спрямованих на забезпечення екологічно чистого виробництва в рамках міста й області. Одна з вимог екологічної програми кандидата — введення обов'язкового курсу екологічної освіти в усіх середніх і вищих учбових закладах республіки й країни.

Питання соціальної захищеності одеситів — у центрі уваги кандидата. Він обстоює ширше використання матеріальних можливостей підприємств міста й області для поліпшення становища пенсіонерів, людей похилого віку, малозабезпечених і низькооплачуваних верств населення, пріоритетний розвиток усіх напрямків охорони здоров'я.

С. І. Аппатов — палкий патріот нашого міста. Голосуючи за нього, ви голосуватимете за справжнє оздоровлення і розквіт Одеси, за прогресивні зміни в країні, за дружбу і співробітництво всіх народів і націй нашої соціалістичної держави.

(Продовження на 2-й стор.).

ПРОБЛЕМИ СКЛАДНІ, РОЗВ'ЯЗОК НЕЛЕГКИЙ

(Звіт про засідання вчорашньої ради з нотатками на її засіданнях)

1. ЧИ НЕ НАДТО ПРОСТО І ЯСНО?

Рада університету на своєму черговому засіданні заслухала інформацію проректора з АГЧ А. В. Нечасова про підсумки виконання плану капітального будівництва в 1989 році. Більш аніж скромні показники, що їх навів промовець, пожавлення в залі не викликали.

Конкретно. План капітало-вкладень на 1989 рік передбачав витратити 160 тисяч карбованців. 60 тисяч із них пішло на проектні роботи по запланованому, вже одинадцять за рахунком, гуртожитку на 535 місць; на проектування бово-бібліотечного виділено 100 тисяч карбованців. Проектні роботи веде київський «Діпровуз». Документація на бібліотеку має бути готова в лютому цього року.

На кілька запитань студентів про капітальне будівництво, крім А. В. Нечасова, відповів і проректор з капітального будівництва В. С. Плинський. З цих відповідей випливає, що спорудження учбово-бібліотечного корпусу затримується, бо не оформлено ще пайової участі, не відселено 19 сімей та не знесено старих будівель.

Децю кращі справи з будівництвом одинадцятигурского житку: визначено замовніє асигнування, на перший квартал цього року заплановано знесення старих будівель, відселення з них людей, для діл капітального будівництва вважає, що план спорудження гуртожитку в 1990 році буде не лише виконано, а й перевищено. Що ж до недобороб по десятому гуртожитку (турбаза в Чорноморці), то тут намічено встановити додатковий котел в автономній котельні, що дасть змогу забезпечити потрібний тепловий режим у корпусі до кінця цього року.

Було задано питання й про долю учбово-лабораторного корпусу. Його спорудження на цю п'ятирічку не передбачено, бо потрібна цільова постанова Ради Міністрів республіки.

2. ХТО ЗБИРАЄТЬСЯ ДО НАС У ГОСТИНУ

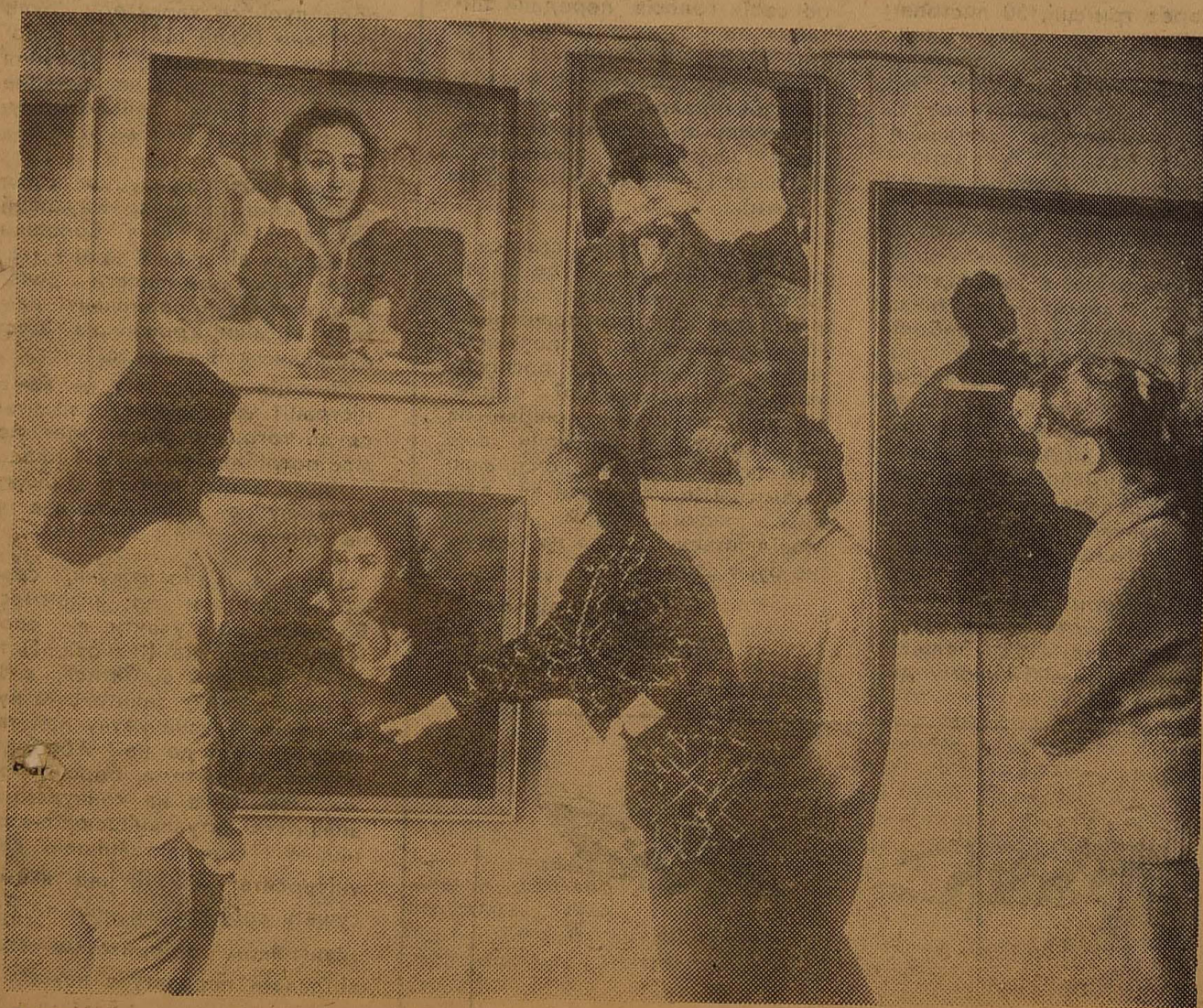
Рада заслухала проректора із зарубіжних зв'язків О. І. Домбровського з питань нових договорів про міжнародне співробітництво.

Останнім часом університет уклав два договори про науково-технічне співробітництво: з Дрезденським технічним університетом (НДР) і з Неапольським морським інститутом-університетом (Італія). Обидва договори розраховано на п'ять років — 1990—1995.

Договір з німецькою стороною передбачає співробітництво на рівні двох кафедр — теплофізики (ОДУ) й інституту фізики та хімічної технології (Дрезден). Це — спільне виконання робіт у галузі фізики аерозолів, обмін науковими працівниками (14 людино-днів на рік), аспірантами й студентами (близько двох місяців на рік) на безвалютній основі. Передбачено також обмін результатами досліджень, написання спільних наукових статей, підготовка доповідей на міжнародні конференції.

З Італійською стороною досягнуто домовленості про співробітництво з геолого-географічним факультетом і науковою бібліотекою ОДУ.

Крім названих вище форм співробітництва, тут теж передбачено безвалютний обмін

6 лютого — роковини загибелі О. С. Пушкіна. В третьому номері «ЗНК» за цей рік ми розповіли про живописну Пушкініану, яку художник Анатолій Іванович Белорусов подарував філологічному факультету. Наш фотокореспондент В. Пашук зафіксував, з якою увагою ставляться студенти до «своїх» експозицій.

«Екологія»
преподавання

— другу

публікацію

З. Подолян

із серії

«Неювілейне»

читайте

на 3 стор.

«Свободы сеятель...»

(Краеведческие разыскания о Василе Априлове)

В начале прошлого столетия болгарский народ стоял на пороге своего исчезновения как нации вследствие насильственного пятивекового «огуречивания» и «огречивания», насаждаемого греческим духовенством. Многие болгары стыдились своей национальной принадлежности и объявляли себя греками.

Борьбу за пробуждение национального самосознания возглавил болгарский патриот и общественный деятель Васил Евграфьевич Априлов, 200-летие со дня рождения которого мы отметили в минувшем году. Проживший в Одессе 39 лет, он написал в своем завещании: «Я, нижеподписавшийся, записанный в Нежинский греческий магистрат, рускоподданный, Васил Евграфьевич Априлов, болгарин, родился в турецких владениях в Болгарии, в селе Габрово в 1789 году, 21 июля месяца, православной веры...» Отец его торговал скотным товаром и, по преданию, был убит турками.

Василий учился в церковном училище в Габрово, а после смерти отца переехал к братьям в Москву, где прожил около двух лет. Затем окончил немецкую школу в Брешеве (Румыния), короткое время был студентом медицины в Вене, вернулся в Россию и обосновался в Одессе. Реалии его одесской жизни, нигде ранее не публиковавшиеся, представляют для нас определенный интерес.

Биографы Априлова по-разному датируют его приезд в Одессу — 1809 или 1811 г. Прощение его в 1811 г. о выдаче «открытого письма» на владение участком земли в урочище Ку-

альник убедительно показывают другую дату — 1808 год. «Проситель Априлов и старший брат развели на том месте фруктовые и лесовые деревья слишком гриста и исправна верховая изба в скале, в меру место длиною 100 и шириною 77 саженьей...». По этим приметам место сада было найдено на склонах Шкодовой горы, вблизи крекинг-завода.

Пока вновь заложенный сад не давал дохода, Априлов поступил приказчиком к родственнику жены своего брата Никифора, богатому купцу Николаю Феодориди. В 1815 г. Феодориди своего дома не имел и снимал помещение у колониста Матиса (теперь дом № 13 на ул. Соколовской).

В 1820 г. Феодориди числится уже владельцем двух домов (теперь на углу ул. Пастера, 52 и Петра Великого, 5). Это последний известный нам адрес Априлова; вскоре он покидает хозяина и в 1822 г. заводит свой «водочный завод, на коем выделяется фруктовая на манер французской водки...».

Вероятно, эта деятельность тяготила Априлова, во всяком случае завод работал лишь полтора года. В 1828 году Априлов отошел от предпринимательства и полностью посвятил себя общественной деятельности. Два года он состоял попечителем греческого коммерческого училища (оно размещалось на Дерibasовской улице, 14, где сейчас дом ПО «Антарктика») и материально помогал греческому освободительному движению. В 1830 г. вместе с директором К. Вардалахисом он был вынужден покинуть училище, не выдержав контроля реакционного Министерства народного просвещения.

После 1831 г., под влиянием сочинений о болгарском русском ученого Ю. Венелина, Априлов отходит от эллинистических позиций. У него рождается идея открыть в родном Габрово училище с современным методом обучения для распространения знаний по всей Болгарии. Эту идею поддержал его друг, купец Николай Степанович Палаузов, тоже уроженец Габрово. Он сразу же согласился давать ежегодно крупную сумму — 2000 руб. на нужды училища. Историческое соглашение об этом друзья подписали 20 июня 1832 г. в доме Палаузова, приобретенном в 1830 г. (теперь ул. Бебеля, 10.) Училище в Габрово было основано в 1835 г., а всего до

1841 г., открылось 12 подобных учебных заведений. Многие выпускники этих училищ стали потом участниками освободительной борьбы болгарского народа.

Априлов издает учебники и свои книги по вопросам болгарской истории, разработке литературного языка, собирает народные песни. Эти книги составляют ему большую известность. Поддерживает контакты с русскими и чешскими учеными-славистами. Собирает богатую библиотеку, которую вместе со значительными денежными средствами завещает Габровскому училищу и на образование фонда для обучения болгар в России. Ищет высоких покровителей: Новороссийский генерал-губернатор М. С. Воронцов и архиепископ Херсонский Гавриил становятся попечителями Габровского училища. Через Воронцова добивается установления стипендий для юношей-болгар, обучающихся в средних и высших учебных заведениях.

В библиотеке ОГУ есть книга Априлова «Денница новоболгарского образования» с дарственной надписью: «В библиотеку Ришельевского лицея от сочинителя, 5 января 1842 года». Книги Априлова печатались в городской типографии. Всего здесь в 1841—1861 г. была напечатана 21 болгарская книга.

В декабре 1841 г. было перехвачено письмо к Априлову переводчика Ренийской таможи Петра Ганчева с предложением участвовать в борьбе за независимость Болгарии. Дело закончилось допросом Априлова и других болгар и переводом Ганчева в великороссийские губернии. Репрессии объясняются тем, что в это время Россия стремилась избежать дипломатических затруднений с Портой.

Спустя два года, в январе 1844 г. в Одессе получили известия о соре пожертвованных в пользу борцов за независимость Болгарии. Тогда за Палаузовым и Априловым был установлен строжайший надзор.

Болезни туберкулезом В. Е. Априлов умер в Галаце (Румыния) 20.10.1847 г., по дороге из Габрово в Одессу. В 1897 г. его прах был торжественно перенесен в Габрово и погребен во дворе Априловской гимназии, где сейчас находится Национальный музей образования.

Р. ШУВАЛОВ,
краевед.

(Статья написана по просьбе «ЗНК»).

● Когда этот материал был уже в наборе, Р. А. Шувалов позвонил нам из Облгосархива: обнаружены новые материалы об Априлове. Поиск продолжается.

Экслибрисы Леонида Горбана

Искусство одесского графика Леонида Горбана сформировалось под сенью давних и глубоких художественных традиций нашего города. Он родился в Одессе, в 1965 г. окончил Полиграфический институт имени Ивана Федорова в г. Львове.

Художник работает во многих техниках, отдавая предпочтение офорту и ксилографии. Все его графические листы и экслибрисы посвящены родному городу и объединяются в цикл гравюр «Город у моря». Гравюры Горбана — представителя лирического романтизма в живописи — роднит свежесть и чистота мироощущения.

Начиная с 1974 г., живописцем создано уже более 60 книжных знаков, отличающихся композиционным совершен-

ством, остротой раскрытия сюжета, как правило, гротескового, с долей юмора, в полной мере характеризующего владельца книги.

Многие экслибрисы созданы Горбаном для общественных библиотек, друзей-графиков, крупнейших коллекционеров книжного знака (Яна Риббергена из ФРГ, Ганса Крузе из Голландии), для своих земляков: Б. Левых, К. Силина и др.

Л. Горбан был участником 18-ти выставок экслибриса в СССР и за рубежом, в том числе — международных, в г. Веймаре (ГДР), Утрехте (Голландия), Балтиморе (США), Варне (НРБ). Творчеству Л. Горбана посвящена статья в Международной энциклопедии экслибрисного искусства, здесь же — иллюстрация книжного знака, изготовленного им для известного

одесского ученого А. И. Уёмова.

История этого экслибриса вкратце такова. Накануне 60-летия заведующего отделом теории управления и системного анализа Одесского отделения Института экономики

АН УССР (в 1964—1972 гг. А. И. Уёмов был профессором ОГУ) Авенуру Ивановичу Уёмову коллеги подарили тираж экслибрисов работы Л. Горбана. В аллегорической форме здесь изображено содержание монографии Уёмова. Слова «Вещи, свойства, отношения» соответствуют названию этой монографии, опубликованной в 1963 г. Эта большая научная работа явилась отправной точкой по созданию исследователем и его учениками параметрического варианта общей теории систем. Кентавр на экслибрисе отражает идею принципа дополненности, использованного А. И. Уёмовым в его определении понятия системы. Как видим, художник выполнил далеко не простую работу, проявив при этом талант большого мастера.

Искусство Горбана несет радость любителям графики, оно — свидетельство великой люб-

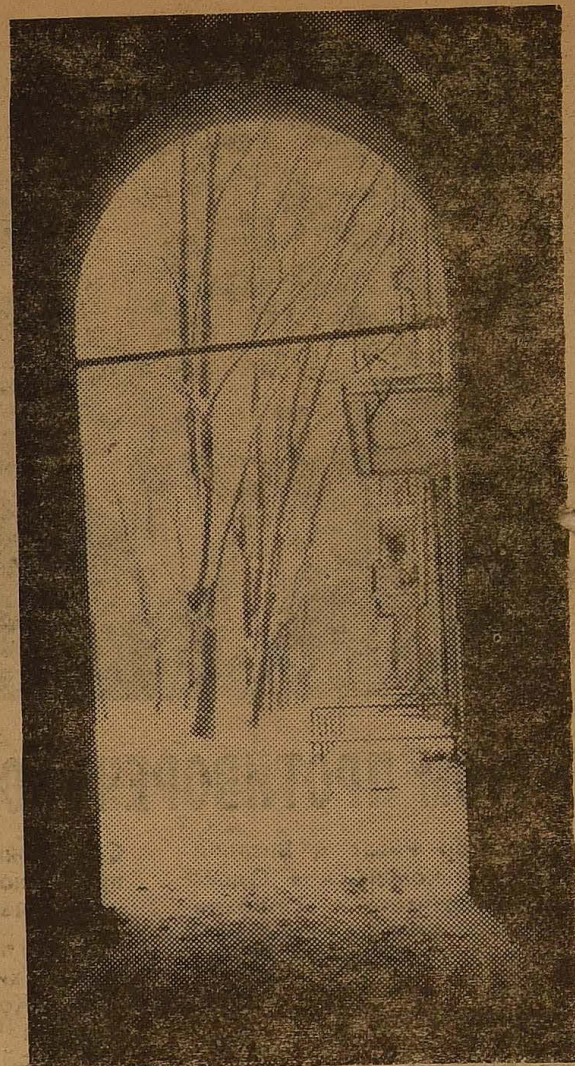
ви автора к гравюре, ко всему истинно прекрасному в окружающем нас мире.

Представляем некоторые работы художника из собрания члена Одесского клуба любителей экслибриса и книжной графики, сотрудника СПТУ № 27 М. Б. Гительмахера.

М. ДЕНИСОВ.

Михаил Трофименко

Памяти
Н. Г. Дьяченко

Умом смирился. А душой...
Нет. Не могу. Он где-то рядом
Сейчас своим коснется взглядом
Поддержит, защитит от злой
Напасти. Собственным поступком
Научит. Проявив тот хрупкий
И твердый сплав, который есть
Жизнь — боль, достоинство и честь.

31.12.89.

Выходит звук сильней огня,
Воды, песка, металла, камня!
Ведь долгая людская память
С рождения в словах дана.
Стирает время письмена,
Ровняет степь с плитой могильной,
А пред легендами — бессильно.
Насупья, радостно звеня
Хранят все. Звук сильней огня.

ДЛЯ ВАС, СТУДЕНТЫ!

Идут студенческие каникулы и, естественно, что Одесское бюро путешествий и экскурсий предлагает целый ряд разнообразных увлекательных маршрутов, на которых студенты смогут отдохнуть, оздоровиться, увидеть и узнать много нового и интересного:

Новгород—Старая Русса—Ленинград, с 3 по 7 февраля, стоимость путевки 138 рублей;
Каунас, с 5 по 9 февраля, стоимость путевки 158 рублей;
Резекне—Даугавпилс—Рига—Полоцк—Пушкинские Горы, с 5 по 9 февраля, стоимость путевки 169 рублей;
Москва, с 4 по 8 февраля, стоимость 180 рублей;
Орша—Ленинград, с 6 по 12 февраля, стоимость путевки 178 рублей;

Ростов Великий—Москва—Ярославль—Карабиха—Борисоглебск—Кострома—Переславль, с 8 до 12 февраля, стоимость путевки 147 рублей;
Архитектурные жемчужины, исторические ценности, зимняя фантазия природы, общение на маршруте и смена обстановки — все вместе сделает ваш отдых незабываемым!

Наш адрес: 270028, г. Одесса, ул. Богдана Хмельницкого, 62. Бюро путешествий и экскурсий, отдел реализации путевок, телефоны: 33-68-29, 33-68-31.

ПИШИТЬ НАМ: 270057, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ: Тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.